

Asia: VN/7796/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lakiehdotus luottotietolain muuttamisesta

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry (SPL) esittää seuraavia muutoksia esitykseen (luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta, VN/7796/2019)

Luottotietolain muutosesitys

Käsittelyperusteesta

Luottotietojen käytön käsittelyperusteen ei tule rajoittua vain yleiseen etuun.

Hallituksen esitysluonnoksessa henkilötietojen käsittelyn ensisijaiseksi oikeusperusteeksi esitetään tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaista yleistä etua. Luottotietoja käytävissä yrityksissä tietoja voidaan käsitellä myös muuhun käsittelyperusteeseen nojaten ja useampi käsittelyperuste voi olla voimassa yhtä aikaa.

6 § Luottotietojen laatu ja tietolähteet

Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi seuraava kohta: ”Rekisteröidyn suostumuksella tietoja saadaan hankkia myös muista tietolähteistä, jos tietojen tällainen käsittely luovuttamista varten on sallittua henkilötietolain ja muun henkilötietojen käsittelyä koskevan lain nojalla.” Poistoa perustellaan sillä, että se ei ole enää tarpeen luottotietotoiminnan harjoittajan tiedonsaannin osalta, koska muualla laissa on säädetty oikeudesta saada tarvittavia tietoja.

Lakivaliokunta on lausunnossaan 32/2006 todennut tämän pykälän osalta, että käsillä oleva säännös koskee vain sitä, mistä tietolähteistä luottotietoina käytettäviä tietoja saadaan hankkia. Säännös ei siis koske sitä eikä vaikuta siihen, mitä yksittäisiä tietoja esimerkiksi luotonantajalla on oikeus näistä tietolähteistä saada.

SPL esittää, että hallituksen esityksen perusteluihin lisätään, että poistolla ei kuitenkaan rajoiteta luotonantajan oikeutta ja mahdollisuutta esimerkiksi rekisteröidyn suostumuksella hankkia ja käsitellä luotonmyönnön tai kuluttajasuojalain 7 luvun 14 §:n edellyttämän luottokelpoisuuden arvioinnin kannalta tarpeellisia tietoja noudattaen tietosuoja-asetuksen tai muun lainsäädännön vaatimuksia.

7 §: Tietoturvallisuus ja luottotietojen käsittelyn kirjaaminen

SPL esittää, että vastuuhenkilötietojen luovuttamisen pitäisi olla mahdollista myös anonyymille luovutuksensaajalle. Sen lisäksi että kyseiset tiedot ovat viranomaistietoa, toisin kuin hallituksen esityksen 21 §:ää koskevissa perusteluissa esitetään, tieto siitä, kuka toimii yrityksen vastuuhenkilönä, on kaupparekisterilain mukaan yrityksen perustieto, esimerkiksi:
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1979/19790129#P9>

16 § Luottokelpoisuuden arvioinnissa käytettävät tiedot

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi seuraava kohta: ”Jos arviointitietoa käytetään luottopäätöksen tekemisen perusteena, luonnolliselle henkilölle on varattava tilaisuus esittää kantansa ja vaatia virheen korjaamista ennen päätöksen tekemistä. Luonnollisella henkilöllä on oikeus vaatia ihmisen osallistumista tietojen käsittelyyn luottotietotoiminnan harjoittajan tai luotonantajan puolesta.” Epäselväksi jää, tarkoitetaanko tällä vain luottotietotoimittajan suorittamaa arviointia vai myös luotonantajan suorittamaa luottokelpoisuusarviointia.

Toiseksi luotonhakijalle tulisi antaa ennen luottopäätöksen tekemistä oikeus vaatia luottihakemuksen manuaalista käsittelyä automaattisen päätöksenteon sijaan. Ehdotus aiheuttaisi huomattavia muutoksia luotonmyöntöprosessiin, eikä toisi asiakkaalle vastaavaa hyötyä.

Tietosuojavaltuutettu on ohjeistanut automaattisesta päätöksenteosta. Ohjeistuksen mukaan rekisteröidyille tulee tarjota yksinkertaisia tapoja vaatia ihmisen osallistumista tietojen käsittelemiseen, esittää oma kantansa ja riitauttaa päätös. Vaatimuksiin ei kuitenkaan kuulu se, että rekisteröidyllä pitäisi olla oikeus vaatia ihmisen osallistumista päätöksentekoon jo ennen päätöksen tekemistä.

SPL katsoo, että säännöksessä ei tule olla tällaista oikeutta varata ennen päätöksentekoa oikeutta esittää kantaa ja vaatia virheen korjaamista. Se on ristiriidassa tietosuojasetuksen kanssa. Perustelusta ei muutenkaan lainkaan ilmene, miten tämä olisi toteutettavissa ja mihin luotonhakija voisi edes etukäteisesti ottaa kantaa. Eihän luotonhakija saa etukäteen tietoon arviointitietoja eikä sen jälkeenkään kaikilta osin. Etukäteinen esitysluonnoksen mukainen varaus hidastaisi luottoprosessia ja aiheuttaisi turhia ”kannanottoja”. Luotonhakijahan voi nykyisinkin selvittää hylkäävän luottopäätöksen jälkeen mistä hylkäävä päätös johtuu ja tarvittaessa korjaavien toimenpiteiden jälkeen hakea luottoa uudelleen. Luotonantaja voi esimerkiksi kertoa, että päätös on hylätty luottohäiriömerkintöjen vuoksi ja pyytää tarvittaessa ottamaan yhteyttä asiakaspalveluun ja asia etenee siis päätöksen jälkeen.

19 § Henkilötietojen luovuttamisen ja käyttämisen yleiset edellytykset

Esitysluonnoksessa henkilötietojen luovuttaminen ja käyttö rajataan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 3 luvun 4 §:ssä säädettyjen velvoitteiden toteuttamiseen.

Nykyisen lain mukaan tietoja voidaan käyttää muutoinkin kuin rahanpesulain 4 luvun 3 §:n mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi, koska voimassa olevan lain mukaan henkilöluottotietoja saa luovuttaa ja käyttää rahanpesun estämistä tai paljastamista koskevien velvoitteiden toteuttamiseksi niille, jotka ovat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) tarkoitettuja

ilmoitusvelvollisia.

SPL esittää, että pykälä muotoillaan uudelleen siten, että ilmoitusvelvollisen tiedonsaantioikeutta ei kavenneta.

29 § Ilmoittaminen saatavan suorittamisen vaikutuksesta ja luottotiedon käytöstä

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan pykälästä poistettavaksi seuraava kohta: ”Yrityskytken tiedoista tai yrityksen vastuuhenkilöä koskevien tietojen hankkimisesta yrityksen sitoumuksenhoitokyvyn arvioimiseksi ei kuitenkaan tarvitse ilmoittaa.” Hallituksen esityksessä asiaa perustellaan sillä, että yrityskytken tiedot ovat henkilöluottotietoja, eikä niiden osalta voi tehdä poikkeuksia rekisteröityjen oikeuksiin, jollei oikeutta ole tarpeen rajoittaa jollakin 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla perusteella.

Kyseisen muutos on monimutkaistaa yritysten luotonmyöntöprosessia, jos tietojen tarkistamisesta pitää nimenomaisesti ilmoittaa kullekin yrityksen vastuuhenkilölle erikseen. Yrityskytkentätietoja ja vastuuhenkilöä koskevia tietoja pitää voida tarkastaa muidenkin osalta kuin sen, joka on yrityksen edustajana luottoa hakemassa.

Lakiehdotus maksupalvelulain 86 §:n muuttamisesta

-

Lakiehdotus rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta

-

Arviot luottotietolain/ maksupalvelulain muutosten taloudellisista vaikutuksista yrityksille

-

Muut huomiot

-

Lindström Jyrki
Suomen Perimistoimistojen Liitto ry